

ŞİMALİ KİPRDƏ TEXNİKİ PEŞƏ HAZIRLIĞININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİNƏ TƏHSİLƏLƏNƏN MÜNƏSİBƏTİ

YEŞİM ÜSTÜN AKSOY, Dos. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa,
Şimali Kipr. E-mail: yesim.ustunaksoy@neu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-2704-7469>

MEHMET ÇAĞLAR, Prof. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Lefke, Şimali Kipr.
E-mail: mcaglar-lau@eul.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-8288-445X>

Məqaləyə istinad:

Aksoy Y.Ü., Çağlar M. (2022). Şimali Kiprdə texniki peşə hazırlığının qiymətləndirilməsinə təhsilənlərin münasibəti. *Azərbaycan məktəbi*, № 3 (700), səh. 85-94

ANNOTASIYA

Biznesin təməlini təşkil edən və işçi qüvvəsini yetişdirən əsas mənbələrdən biri olan peşə məktəbləri əmək bazarının işçilər üçün nəzərdə tutulan keyfiyyət və standartlaşma prinsiplərinə uyğun bacarıqlara malik peşəkar kadrlar hazırlamaq məqsədi daşıyır. Sənaye sahələrinin fundamental təhsilə yiyələnmiş, adaptasiya olmağı bacaran peşəkar işçilərə ehtiyacı var. Peşə və texniki təhsilin əhəmiyyətini artıran müxtəlif faktorlar mövcuddur. Müasir dövrdə texnologiya böyük sürətlə inkişaf edir. İnsanların mədəni və iqtisadi həyatı da bu sürətli dəyişikliklərin təsiri ilə dəyişir. Peşə təhsili insanların bu dəyişikliyə uyğunlaşması baxımından da əhəmiyyətlidir. Bütün dünyada olduğu kimi, Kiprin şimalının iqtisadi baxımdan inkişafı üçün də peşə təhsili əhəmiyyət kəsb edir. Peşə təhsili təbii qaydalar, məzmun və üsullarına görə digər təhsil səviyyələrindən fərqlənir. Bu təhsil səviyyəsinin əsas funksiyalarından biri də məşğulluq xidmətinin və iqtisadiyyatın ehtiyac duyduğu sahələrdə əmək intensivliyini artırmasıdır. Onun sayəsində işçi qüvvəsi işsizlikdən əziyyət çəkməyəcək və tələbat olan sahələrdə özünə yer tapa biləcək. Bununla da işsizlik azala və məşğulluq səviyyəsi arta bilər. Texnoloji inkişaf peşə hazırlığı işə götürənlərlə daha geniş əməkdaşlıq tələb edir. Çünki peşə təhsilinin praktiki hissəsi iş yerlərində həyata keçirilir. Bu əməkdaşlığın artması daha çox insanın peşə təhsilinə yönəlməsini təmin edə bilər. Bu araşdırmada Şimali Kiprdə texniki peşə təhsilinin qiymətləndirilməsinə tələbələrin münasibəti təhlil edilib. Araşdırma təsvir metodu ilə aparılıb.

Açar sözlər: peşə və texniki təhsil, peşə və texniki təhsilin məqsədi, peşə və texniki təhsilin problemləri, peşə seçiminə təsir edən amillər.

Məqalə tarixçəsi

Göndərilib: 23.02.2022
Qəbul edilib: 05.04.2022

KUZEY KIBRIS'TA MESLEKİ TEKNİK EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ÖĞRENCİLERİN TUTUM DÜZEYLERİ

YEŞİM ÜSTÜN AKSOY, Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs. E-mail: yesim.ustunaksoy@neu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-2704-7469>

MEHMET ÇAĞLAR, Prof. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Lefke, Kuzey Kıbrıs. E-mail: mcaglar-lau@eul.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-8288-445X>

Makaleden alıntı:

Aksoy Y.Ü., Çağlar M. (2022). Kuzey Kıbrıs'ta Mesleki Teknik Eğitimin değerlendirilmesine yönelik öğrencilerin tutum düzeyleri. *Azərbaycan məktəbi*. № 3 (700), s. 85-94

ÖZET

İş yaşamının temel yapısını oluşturan ve işgücü yetiştirmede asıl kaynak durumunda olan mesleki eğitim, "kalite ve standartlaşma" prensiplerine göre ekonomik pazarların çalışanlarda öngördüğü mesleki yeterliliklere sahip yüksek performanslı işgücünü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Yarının endüstrilerinin öz temel eğitim almış, uyum sağlayabilmesi ve mesleki açıdan ileri düzeyde yetiştirilmiş nitelikli işgücüne ihtiyacı vardır. Mesleki ve teknik eğitimin önemli olmasını sağlayan ve önemini artıran çeşitli faktörler vardır. Günümüzde teknolojiye hızlı bir şekilde birçok değişimler meydana gelmiştir. Toplumların kültürel ve ekonomik yaşam şekillerini teknolojiye bu hızlı değişimler ve gelişmeler doğrudan etkilemekte ve farklılaşmasına sebep olmaktadır. Mesleki teknik eğitim ile toplumların bu değişime ayak uydurabilmeleri yakından ilişilidir. Dünyada olduğu gibi Kıbrıs'ın kuzeyinin de ekonomik yönden kalkınması için, mesleki eğitim önemlidir. Mesleki eğitim, uygulama şekilleri, içerik ve yöntem bakımından diğer eğitim türlerinden farklılıklar göstermektedir. Ekonomik bakımdan daha pahalıdır. Mesleki eğitimin yerine getirmesi beklenen fonksiyonlarından birisi de, istihdam ve ekonominin ihtiyaç duyduğu kesimlerde iş gücü yoğunluğunu artırmasıdır. Böylece iş gücü atıl durumdan kurtulabilecek ve gerekli olan sektörlerde toplanabilecektir. İşsizlik azalacak ve istihdam oranı artacaktır. Teknolojik gelişmeler, mesleki eğitimin işverenlerle daha çok iş birliğini gerektirmektedir. Çünkü Mesleki eğitimin uygulama kısmı işletmelerde verilmektedir. Bu iş birliğinin gelişmesi, daha çok kişinin mesleki eğitimden faydalanabilmesini sağlayacaktır. Bu araştırma Kuzey Kıbrıs'ta Mesleki Teknik Eğitimin değerlendirilmesine yönelik öğrencilerin tutum düzeyleri üzerine yapılmıştır. Bu araştırma betimsel nitelikte bir çalışmadır.

Anahtar kelimeler: Mesleki ve Teknik Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim Amaçları, Mesleki ve Teknik Eğitimin Temel Sorunları, Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler.

Makale Tarihiçesi

Gönderim tarihi: 23.02.2022

Kabul tarihi: 05.04.2021

ATTITUDE LEVELS OF STUDENTS TOWARDS EVALUATION OF VOCATIONAL TECHNICAL EDUCATION IN NORTHERN CYPRUS

YESHİM USTUN AKSOY, Assoc. Prof. Dr., Near East University, Ataturk Faculty of Education, Nicosia, Northern Cyprus. E-mail: yesim.ustunaksoy@neu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-2704-7469>

MEHMET CHAGLAR, Prof. Dr., European University of Lefke, Dr. Fazıl Küçük Faculty of Education, Gemikonagi-Lefke, Northern Cyprus.
E-mail: mcaglar-lau@eul.edu.tr | <https://orcid.org/0000-0001-8288-445X>

To cite this article:

Aksoy Y.U., Chaglar M. (2022). Attitude Levels of Students Towards Evaluation of Vocational Technical Education in Northern Cyprus. *Azerbaijan Journal of Educational Studies*. Vol. 700, Issue III, pp. 85–94

ABSTRACT

Vocational high schools have been one of the most important building blocks in the transition of industrialized societies to an information society. With the transition from primitive production forms to sequential production line systems, professional knowledge and norms have gained a dimension and speed that goes beyond the master-apprentice relationship. In this process, which coincided with the fact that vocational education began to be given in schools by overlapping with scientific, academic and pedagogical models, vocational schools and industrial vocational high schools were opened in developing countries. By participating in the production processes of people who grew up from these schools and have technical and vocational backgrounds, they have succeeded in becoming societies that have become competent with technology in their production areas and gradually offer their products to the foreign market from the domestic market. In this sense, the contribution of the students studying at vocational high schools to the development of the country is indisputable. Since the children of families with low socio-economic status and students who are not academically successful usually attend vocational high schools in Northern Cyprus, the effects of friends and negative environment, split family profile problems and the negative effects of information technologies negatively affect students' attitudes towards vocational and technical education. The aim of this research is to examine the attitudes of vocational high school students towards vocational and technical education in Northern Cyprus; The research questions were "What are the student attitude levels towards vocational technical education?" and "Student attitude levels towards vocational technical education; Does it make a significant difference according to personal, educational and professional variables?" has been determined. Scanning model was used in this study.

Keywords: Vocational Technical Education, Vocational High School Students, Characteristics of Vocational High School Students, Factors Affecting Students' Choice of Profession.

Article history

Received: 23.02.2022

Accepted: 05.04.2022

GİRİŞ

Eğitim, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır”. (Ertürk, 1979) Fakat eğitim hem toplumsal yaşamın ekonomik boyutudur hem de toplumsal bir süreçtir. Bu nedenle eğitim sürecinin ekonomik amaçlarının da olması kaçınılmazdır. Eğitimin ekonomik amaçlara yönelik en çok farkedilen boyutu, işgücü verimliliğinin artmasına olan etkisidir. Eğitim bu yöndeki bir etki ile üretim sistemine, toplumsal anlamda da kalkınmaya katkı sağlamaktadır.

Eğitimin üretime yönelik boyutu daha çok mesleki eğitime yetiştirme kavramları ile tanımlanır. Ünal, Mincer’in “yetiştirme”yi, hem işteki öğrenme aşamalarını hem de okuldaki eğitim sürecini kapsayacak şekilde kullanıldığını ve “beceri kazandırmak veya işgücü verimliliğini geliştirmek için yapılan yatırımlar” olarak ifade etmektedir (Ünal, 1996). Bir başka yönden mesleki eğitimin “kısmen genel eğitim, kısmen de yetiştirmeden oluştuğu” genel eğitimin “insan toplumu ve kültürü anlama kapasitesini geliştiren bir süreç” olarak tanımlanmaktadır. (Ünal, 1996).

Alkan ve diğerlerine (1996) göre, mesleki ve teknik eğitim, toplumsal ve bireysel yaşam için gerekli olan belirli bir mesleğin gerektirdiği pratik uygulama yeteneklerini, beceri ve bilgiyi bireye kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, zihinsel, kişisel özellikleri, sosyal ve ekonomik açıdan dengeli bir şekilde geliştirme aşamasıdır.

Doğan’a göre ise; Milli Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde hizmet sektörü, tarım ve endüstri ile her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, planlanması geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile denetim, yönetim ve öğretim faaliyetlerinin tamamıdır (Doğan ve diğerleri, 1997).

Mesleki ve teknik eğitim, teknolojik gelişmelere ve değişimlere uygun olarak bireylere iş yaşamlarındaki belirli bir meslekle ilgili iş alışkanlıkları, bilgi ve beceri kazandıran ve bireylerin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştiren eğitim aşamasıdır. Bu tanıma göre, mesleki ve teknik eğitim aracılığıyla bireylerin yeteneklerinin geliştirilerek belirli bir meslek sahibi olmaları amaçlanmaktadır (MEB, 2021).

Mesleki ve teknik eğitimin asıl hedefi, bireye iş piyasasında geçerliliği olan bir işe girip çalışabilmesi ve bu işte başarılı olabilmesi için gerekli olan belli başlı davranışları kazanmasını sağlamaktır (Sezgin, 1994).

Dünyada hizmetler ve teknoloji altında seri bir değişim yaşanmaktadır. Bu alanlarda iç piyasalarda ve ülkeler arası büyük rekabet vardır. Bu ortamda yıkılmamak için daha kaliteli ve daha hızlı üretime ihtiyaç vardır. Yeni teknolojiler üretmek için de, var olan teknolojileri verimli bir biçimde kullanabilmek için de emeğin niteliğinin geliştirilmesi gerekir. Bu ancak mesleki eğitimle olabilir. Ucuz ve nitelsiz işgücü ile düşük ücretlerle üretim yaparak ayakta kalabilmenin dönemi artık bitmiştir. Bu sebeple mesleki eğitim önemlidir. (Ünsür, 1998).

AMAÇ

Bu araştırmanın temel amacı, Kuzey Kıbrıs’ta eğitim yönetimi temelinde mesleki teknik eğitimin (MTE) değerlendirilmesine ilişkin üst düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerini incelemek ve saç bakımı ve güzellik eğitimine yönelik bir model önerisi sunmaktır. Bu bağlamda;

Mesleki teknik eğitim konusuna ilişkin; Kuzey Kıbrıs’ta mesleki teknik eğitime ilişkin nasıl bir model önerisi geliştirilmelidir? sorusuna yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs'taki üst düzey yöneticilerin ve meslek liselerindeki saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde betimlenmesi temelinde "durum çalışması" modeli kullanılmıştır. Durum çalışması nitel araştırma desenlerinden biridir. Durum çalışması modelinde, bir veya daha fazla durumlardaki etkenler bütünlüklü olarak araştırılır ve söz konusu durumdan ne şekilde etkilendikleri ve ne şekilde etki ettikleri konusunda detaylı araştırma yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2020-2021 yılında Kuzey Kıbrıs'ta Mesleki teknik eğitimle ilgili 9 üst düzey yöneticiler ile 9 Saç Bakımı ve Güzellik meslek lisesi öğretmenleri ile yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı olarak

1. Kuzey Kıbrıs'ta eğitimde üst düzey yöneticilerin mesleki teknik eğitimi değerlendirmesine ilişkin görüşme formu.
2. Kuzey Kıbrıs'ta Saç Bakımı ve Güzellik bölümünde görev yapan öğretmenlerin mesleki teknik eğitimi değerlendirmesine ilişkin görüşme formu.

Verilerin Toplanması

Katılımcılar veri toplama araçlarını genellikle iş ve okul saatleri içinde yanıtlamışlardır. Veriler, farklı şekilde toplanmıştır. Genel olarak araştırmacı yüz yüze bizzat kendisi katılımcılara ulaşmış ancak bazı katılımcılar veri toplama araçlarını iş saatleri dışında cevaplayıp daha sonra araştırmacıya ulaştırmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada "içerik analizi"nden yararlanılmıştır. İçerik analizinde asıl işlem, birbirine benzeyen verileri temalar ve kavramlar çerçevesinde toplamak ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bulguları 9 başlık altında yorumlanmıştır. Bunlar;

MEB, MTE ve Üst Düzey Yöneticiler

Görüşme yapılan üst düzey yöneticiler ve öğretmenler genel olarak teşkilatlanmada alt birimlerin ve bölümlerin görev tanımlarının belirlenmesi, mesleki teknik eğitimde stratejik planlamalar yaparak reformlar gerçekleştirilmesi ve sorunları tespit edip çözülmesi, mesleki teknik eğitimde Araştırma ve Geliştirme (ARGE) biriminin oluşturulması, mesleki teknik eğitimde iletişim kuran ve sorun çözen bir yapılanmaya gidilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Meslek Liselerinde Görev Yapan Okul Yöneticileri

Meslek liselerinde görev yapan okul yöneticilerine bakıldığı zaman, üst düzey yöneticiler ve

öğretmenler genel olarak mesleki teknik eğitimde merkezîyetçi yönetim anlayışı kadar okulun bulunduğu çevre şartlarına uygun, yerinden yönetime de önem verilmesi gerektiğini, okul yöneticileri okuldaki insan gücü öğelerinin ihtiyacını belirleyip eğitimi yönlendirmesi, mesleki teknik eğitimde çevre olanaklarının ve aile işbirliğinin etkisi gözardı edilmemesi şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Saç Bakımı ve Güzellik Alanında Görev Yapan Öğretmenler

Saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenler ile ilgili üst düzey yöneticiler ve öğretmenlerin görüşleri ele alındığında, alan ve meslek bilgisinin tam olması, saç bakımı ve güzellik eğitimindeki yenilikleri takip edip uygulaması, kişilik, görüntü ve genel kültürü ile rol modeli olması ifadelerini dile getirmişlerdir.

Saç Bakımı ve Güzellik Eğitiminde Öğrenci Yeterlilikleri

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde öğrenci yeterliliklerine ilişkin üst düzey yöneticiler ve öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında, saç bakımı ve güzellik alanında okuyan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi, ilgi ve ihtiyaçlarının tespit edilip ona uygun bir eğitim verilmesi, öğrencilerin sadece bilişsel kapasitelerinin değil duyuşsal özelliklerinin ve psikomotor becerilerinin de dikkate alınması, öğrencilerinin ilerde mesleğe başlayacak ortamlar düşünülerek kişilerarası iletişim becerilerinin desteklenmesi şeklinde yorumlamışlardır.

Saç Bakımı ve Güzellik Eğitimi Programları, Dersleri ve Ölçme-Değerlendirme

Saç bakımı ve güzellik eğitimi programları, dersleri ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin üst düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında, uygulama ağırlıklı derslerin programlarda yoğun olarak yer alması, yaratıcılık, araştırma, eleştirel düşünme ve problem çözmeye dayalı derslerin sayısının artırılması, ölçme-değerlendirme etkinliklerinin hem teoriye hemde uygulamaya uygun olarak yapılandırılması ve bir öğretmen kurulu tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Saç Bakımı ve Güzellik Eğitiminde Staj

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde staja ilişkin üst düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerine ele alındığında, staj süresinin denetimi için kurumla işbirliği çerçevesinin netleştirilmesi, staj sürecinin planlanması, kurallarının netleştirilmesi ve uygulama yapılacak kurum ve öğretmenin nitelikli olmasına yönelik görüşlerini ifade etmişlerdir.

Saç Bakımı ve Güzellik Eğitiminde Denetim, Rehberlik ve Yönlendirme

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde denetim, rehberlik ve yönlendirmeye ilişkin üst düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında, saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarının etkililiği konusunda bakanlıktaki müfettişlerin ve okul yöneticilerinin çoklu değerlendirme yöntemi ile değerlendirmelerinin alınması, saç bakımı ve güzellik alanından mezun olan öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam durumlarını kolaylaştırmaya yönelik çalışmaların yürütülmesi, üniversiteye yönlendirme ve kariyer çalışmalarının planlı ve sık sık gerçekleştirilmesi şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Saç Bakımı ve Güzellik Eğitiminde Donanım

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde donanıma ilişkin üst düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin

görüşleri ele alındığında, mesleki teknik eğitimin bir kampüs ortamı içerisinde yer alması ve her branşın ayrı bir binada ve donanımla eğitim faaliyetlerini yürütmesi, teknoloji destekli öğrenme ortamı, bireysel öğrenmeleri destekleyen öğrenme ortamı ve yeterli donanım sağlanması şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Saç Bakımı ve Güzellik Eğitiminde Çevre Olanakları

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde çevre olanaklarına ilişkin üst düzey yönetici ve öğretmen görüşlerine bakıldığı zaman, mesleki teknik eğitimin yaşam boyu öğrenme temelinde ele alınması, öğrenciler gibi ailelerinde mesleki teknik eğitimden faydalanabileceği açık okul programlarının yürütülmesi, öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelebilmeleri için ailelerin destek olmalarının teşvik edilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

SONUÇ

Kuzey Kıbrıs'ta araştırmacı saç bakımı ve güzellik eğitimine ilişkin bir model oluşturmuştur. Model oluşturulurken üst düzey yöneticiler, öğretmenler ve dökümanlarda sıklıkla vurgulanan temalar temel alınmıştır. Bunun yanında araştırmacı alanda uygulama yaptığı için kendi bilgi, gözlem ve deneyimlerini de katarak model önerisini geliştirmiştir.

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs'ta mesleki teknik eğitim dairesinde görev yapan üst düzey eğitim yöneticilerinin ve mesleki teknik eğitimin bir boyutu olan saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenlerin görüşleri temelinde değerlendirilmiştir.

Öncelikle üst düzey yöneticilerin ve öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), MTE ve üst düzey yöneticilerine ilişkin görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Görüşme yapılan üst düzey yöneticiler ve öğretmenler genel olarak teşkilatlanmada alt birimlerin ve bölümlerin görev tanımlarının belirlenmesi, mesleki teknik eğitimde stratejik planlamalar yaparak reformlar gerçekleştirilmesi ve sorunları tespit edip çözümlemesi, mesleki teknik eğitimde Araştırma ve Geliştirme (ARGE) biriminin oluşturulması, mesleki teknik eğitimde iletişim kuran ve sorun çözen bir yapılanmaya gidilmesine yönelik görüşlerini belirtmişlerdir.

Araştırma üzerinde durulan diğer bir husus meslek liselerinde görev yapan okul yöneticileridir. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenler, mesleki teknik eğitimde merkezîyetçi yönetim anlayışı kadar okulun bulunduğu çevre şartlarına uygun, yerinden yönetime de önem verilmesi gerektiğini, okul yöneticileri okuldaki insan gücü öğelerinin ihtiyacını belirleyip eğitimi yönlendirmesi, mesleki teknik eğitimde çevre olanaklarının ve aile işbirliğinin etkisi göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Araştırma kapsamında sorgulanan diğer bir konu saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenlerdir. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenler, öğretmenler ile ilgili görüşlerini; alan ve meslek bilgisinin tam olması, saç bakımı ve güzellik eğitimindeki yenilikleri takip edip uygulaması, kişilik, görüntü ve genel kültürü ile rol modeli olması başlıkları altında sıralamışlardır.

Çalışma kapsamında üzerinde durulan diğer bir konu ise saç bakımı ve güzellik eğitiminde öğrenci yeterlilikleridir. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenlerin belirtmiş olduğu görüşler; Saç bakımı ve güzellik alanında okuyan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi, ilgi ve ihtiyaçlarının tespit edilip ona uygun bir eğitim verilmesi, öğrencilerin sadece bilişsel kapasitelerinin değil duyuşsal özelliklerinin ve psikomotor becerilerinin de dikkate alınması, öğrencilerinin ileride mesleğe başlayacak ortamlar düşünülerek kişilerarası iletişim becerilerinin desteklenmesidir.

Araştırmada üzerinde durulan diğer bir konu ise saç bakımı ve güzellik eğitimi programları, dersleri ve ölçme-değerlendirmedir. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenlerin ifade ettiği görüşler; uygulama ağırlıklı derslerin programlarda yoğun olarak yer alması, yaratıcılık, araştırma, eleştirel düşünme ve problem çözmeye dayalı derslerin sayısının artırılması, ölçme-değerlendirme etkinliklerinin hem teoriye hemde uygulamaya uygun olarak yapılandırılması ve bir öğretmen kurulu tarafından gerçekleştirilmesidir.

Çalışma kapsamında sorgulanan diğer konu saç bakımı ve güzellik eğitiminde stajdır. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenler staj sürelerinin sıklığının ve süresinin arttırılması, staj süresinin denetimi için kurumla işbirliği çerçevesinin netleştirilmesi, staj sürecinin planlanması, kurallarının netleştirilmesi ve uygulama yapılacak kurum ve öğretmenin nitelikli olmasına yönelik görüşlerini ifade etmişlerdir.

Araştırmada üzerinde yoğunlaşılacak diğer bir konu saç bakımı ve güzellik eğitiminde denetim, rehberlik ve yönlendirmedir. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenler, saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarının etkililiği konusunda bakanlıktaki müfettişlerin ve okul yöneticilerinin çoklu değerlendirme yöntemi ile değerlendirmelerinin alınması, saç bakımı ve güzellik alanından mezun olan öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam durumlarını kolaylaştırmaya yönelik çalışmaların yürütülmesi, üniversiteye yönlendirme ve kariyer çalışmalarının planlı ve sık sık gerçekleştirilmesi konularında düşüncelerini belirtmişlerdir.

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde donanım çalışma kapsamında üzerinde durulan diğer bir konudur. Üst düzey yöneticiler ve öğretmenler, mesleki teknik eğitimin bir kampüs ortamı içerisinde yer alması ve her branşın ayrı bir binada ve donanımla eğitim faaliyetlerini yürütmesi, teknoloji destekli öğrenme ortamı, bireysel öğrenmeleri destekleyen öğrenme ortamı ve yeterli donanım sağlanması olarak görüşlerini sıralamışlardır.

Saç bakımı ve güzellik eğitiminde çevre olanakları araştırmanın üzerinde yoğunlaştığı son problemdir. Araştırmada görüşlerini bildiren Üst düzey yöneticiler ve öğretmenler, mesleki teknik eğitimin yaşam boyu öğrenme temelinde ele alınması, öğrenciler gibi ailelerinde mesleki teknik eğitimden faydalanabileceği açık okul programlarının yürütülmesi, öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelebilmeleri için ailelerin destek olmalarının teşvik edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

ÖNERİLER

Teşkilatlanmada alt birimlerin ve bölümlerin görev tanımlarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda MEB yönetici atamalarında akademik kariyere önem vermelidir. Ayrıca mesleki teknik eğitimde stratejik planlamalar yaparak ve formlar gerçekleştirmek ve sorunları tespit edip çözmek gerekmektedir. MTE'de ARGE birimi oluşturup genç öğretmenlere de bu birimde yer verilmelidir. Genç öğretmenlerin taze olan bilgilerinden, farklı vizyonlardan ve dinamik yapılarından daha verimli şekilde faydalanılabilir. Mesleki teknik eğitimde iletişim kuran ve sorun çözen bir yapılanmaya gidilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda meslek liselerinde görev alacak bireylerin yönetici ve lider olma eğitimlerini almış olmaları gereklidir. Meslek liselerine atanacak bireylerin etkili yönetim ve öğretim lideri olma davranışını taşımaları için gereken önlemler alınmalıdır.

Meslek liselerinde görev yapan okul yöneticileri, okuldaki öğrencilere etkili bir eğitim ortamı sağlayarak kaliteli eğitim almalarından sorumludur. Öğrencilerin etkili bir eğitim almaları, okulda çalışan nitelikli öğretmenlere bağlıdır. Bu süreçte okul yöneticileri öğretmenleri eksikliklerini tamamlayacakları, yeni bir takım bilgi ve beceri kazanacakları hizmet içi eğitim faaliyetlerine

göndermekle sorumludur. İlaveten, hizmet içi eğitim etkinliklerine katılan öğretmenlerin derslerini izleyip bu program hakkındaki fikir ve düşüncelerini alması beklenmektedir. Ayrıca meslek liselerinde görev yapan okul yöneticileri okul ve çevre imkanlarını etkili kullanmada, insan ilişkilerinde, problem çözmede ve başarıyı takdir etmede objektif ve demokratik bir davranış içinde olmalıdırlar.

Kuzey Kıbrıs'taki Meslek liselerindeki saç bakımı ve güzellik alanındaki öğretmenlerinin eksikliğinden dolayı öğretmenlerin yükleri artmaktadır. Öğretmenler mesleki alanda bireysel gelişimleri için yeterli vakit bulamamaktadırlar. Ayrıca zamanlarının çoğunu ders vererek harcadıkları için öğrencilerine de yeterli düzeyde ilgi gösterememektedirler. Meslek liselerinde öğretmen olmak günümüzde birçok açıdan cazip görülmektedir. Bu nedenle meslek liselerinde görev yapacak öğretmenler için diğer lise düzeyindeki öğretmenlerden farklı ek yaptırım ve kriterlerin belirlenmesi gerekir. Bunun için yapılması gereken önemli yaptırımlardan bazıları şöyledir; meslek liselerinde eğitim sürecinin belirli bir kısmının, sektörde iş tecrübesi bulunan, yenilikçi, prezentabl ve genel kültüre sahip usta eğitimciler aracılığıyla sürdürülmesinin teşviklenmesidir.

Meslek liseleri, belirli alanlardaki mesleklere yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip insan kaynağı eğitme misyonuna sahiptirler. Meslek liselerinde, hiçbir mesleki temeli olmayan öğrencilerin okumaya başladıklarında uyum sorunları oluşabilecektir. Bu yüzden öğrencilere eğitim başlamadan önce eğitim alacakları alanlar doğrultusunda bilgilendirici oryantasyon programlarının düzenlenmesi (ihtiyaç duyulduğu belirlenmesi durumunda) fayda sağlayacaktır.

Ders programları, meslek liseleri için diğer lise programlarından farklı olarak ulusal ve uluslararası sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikler göz önünde bulundurularak daha dinamik bir yapıya sahip olmalı. Ayrıca teknolojik ve güncel değişimleri takip ederek sektör şartlarına uygun olarak yenilenebilmelidir. MTE süresi boyunca öğrenci pratik ve uygulamalı eğitimi yeterince alamamaktadır. Kuzey Kıbrıs sektör temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen bilimsel toplantı ve araştırmalarda, mesleki eğitimin en önemli sorunlarından birinin öğrencinin sahip olduğu pratik ve uygulama becerisinin eksikliği olduğu vurgulanmaktadır. Bu sorunun giderilmesine yönelik çözüm fırsatı öğrencinin eğitim aldığı mesleki alandaki sektörde daha fazla uygulama fırsatı bulmalarıdır. Bu olanak öğrenciye mezun olmadan önce uygulama imkanı sunmasının yanında sektörde görev alarak gözlem yapma ve mesleği tanıma fırsatı sunacaktır. Bunun yanısıra öğrencilerin yaratıcılıklarını, eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmeleri için ders programlarında bu tür derslerin sayısının fazla olması gerekmektedir. Ölçme-değerlendirme ise sadece teoriye yönelik değil eşit olarak hem teori hem uygulama olacak şekilde önceden belirlenmiş bir öğretim kurulu tarafından gerçekleştirilmelidir.

Sektörde yer alan bazı işletmeler stajyer öğrenci kabul etme noktasında istekli ve ilgili değildirler. Öğrenci stajı mesleki eğitimin en önemli unsurlarından biridir. Önemszenmesi gereken, ciddiyet ve disiplin içerisinde yürütülmesi gerekmektedir. Stajın verimli ve etkili sürdürülebilmesi için öğretmene büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmen yeterli niteliğe sahip olmalı ve staj denetiminin verimli bir şekilde yürütülebilmesi için sektörle işbirliği içerisinde olması gerekmektedir.

Öğrenci ve öğretmenler mümkün olduğunca sektörde yer alan işletme ve kurumlar ile yakın işbirliği içerisinde olmaları için olanaklar yaratılmalıdır. Kurumsal işbirliği içerisinde meslek liseleri ve sektör işbirliği sağlanmalıdır. Öğrencileri derslerin belirli kısımlarını veya dersten arta kalan zamanlarını sektörde uygulama yapma fırsatı bulmalarıdır. Bu işbirliği öğrencilerin yanısıra yeterli düzeyde mesleki gelişim olanağı bulunmayan öğretmenler içinde önemli bir fırsattır.

Saç bakımı ve güzellik alanında görev yapan öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını yapıp yapmadıklarını denetlemek için bakanlıktaki müfettişlerin ve okul yöneticilerinin öğretmenleri değerlendirmesi gerekmektedir. Bazı kamu kurumları Kuzey Kıbrıs'ta öğrencilere, mezuniyetinin ardından alanında kendi işletmelerini kurmalarına olanak sağlamak için gerekli olan teşviklendirmeyi yapmaları gerekmektedir. Bu tür teşvikler proje ve destek havuzları oluşturarak öğrenciye fırsat yaratılması, öğrencinin motivasyonunun artmasına neden olmasının yanında mezun olduktan sonra daha kolay iş kurmalarına olanak sağlayacaktır. MTE kapsamında sektörün istek ve ihtiyaçlarına yönelik bireylerin yetiştirilmesi ve eğitimin güncel gelişmeler ışığında sürekli kendini yenilemesi Kuzey Kıbrıs ekonomisine büyük oranda katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda öğretmen ve öğrencilerin yurt dışı eğitim değişim programları, fuar, sempozyum ve teknik gezilere katılmalarının teşvik edilmesi fayda sağlayacaktır. Öğrenim hayatı boyunca kendini geliştiren bir öğrenci sadece ulusal alanda değil birçok uluslararası arenada mezun olmasının ardından istihdam olanağı bulabilecektir. Meslek lisesi öğrencilerinin mezuniyet sonrası başarıyı yakalamaları meslek lisesi tercihlerinin de olumlu düzeyde etkileyecektir.

Kuzey Kıbrıs'ın 3 ilçesinde bulunan mesleki teknik liseler ilçelere daha çok sosyal ve kültürel kalkındırılması amacı ile kurulmuş olsa da sahip oldukları yetersiz alt yapı ve uygulama alanları nedeni ile hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından tercih edilmemektedirler. Bu sebeple meslek liseleri bir kampüs ortamı içerisinde yer alması, her branşın ayrı bir binada ve yeterli donanımla eğitim faaliyetlerini yürütmesi, teknoloji ve bireysel öğrenmeleri destekleyen öğrenme ortamlarının oluşturulması gerekmektedir.

Meslek lisesine sahip ilçelerde mutlaka öğrenciler gibi ailelerinde mesleki teknik eğitimden faydalanabileceği açık okul programlarının yürütülmelidir. Kuzey Kıbrıs'ta Meslek liseleri toplum tarafından küçümsenmekte ve sosyal ve ekonomik düzeyleri düşük olan çocukların bu okullarda öğrenim gördükleri düşünülmektedir. Bu nedenle birçok aile çocuklarını meslek liselerine göndermek istemiyor. Bu yanlış algının giderilmesi için topluma bu konuda eğitim verilmesi gerekmektedir. Böylece aileler çocuklarını mesleki teknik eğitime yönlendirebilsinler.

Kaynakça

- 1 Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1996). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları: Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler*, Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- 2 Doğan H. ve ark. (1997). *Mesleki ve Teknik Eğitim Temelleri*, Ankara, Ankara Üniversitesi.
- 3 Ertürk, S. (1979). *Eğitimde program geliştirme*, Ankara: Yelken Tepe Yayınları
- 4 Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2021). <http://www.meb.gov.tr>.
- 5 Unal, L. I. (1996). *Eğitim ve Yetiştirme Ekonomisi*, Ankara: Epar Yayınları.
- 6 Unsür, A. (1998). *Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme: İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları, (10).
- 7 Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (6.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.